

Slovenija izhaja vsakite-
den dvakrat, in seer vsaki
torek in petik. Cena za celo
leto po pošti je 4 gold. 40 kr.,
za pol leta 2 gl. 20 kr., za
ene kvatre 1 gl. 10 kr. Ako
se pa iz založnice v Lju-

Slovenija.

bljani na bregu hiš. št. 190
jemlje, se plača za celo leto
4 gl. za pol leta 2 gl., za
ene kvatre 1 gl. Za celo-
letno pošiljanje na dom v
Ljubljani se odrajuje še pol
gold.

V torek 19. Sušca 1850.

Resnica čez vse.

(Konec.)

Naše vstavoljubno ministerstvo s presvetlim cesarjem vred je marsiktero napako stare vlade že popravilo. Ukazalo je, postavim, vse nove postave tudi v slovenski jezik prestaviti. Tudi smo si svesti, da bode skerbelo, da se bojo s časom tudi državljanski zakonik (bürgerliches Gesetzbuch) in druge postave v naš jezik prestavile. Da je visoka vlada to storila, je lepo. To je za nas velik napredek. Slovenci smo tega veseli in se ji zato radi serčno zahvalimo, dasiravno ni nič več storila, kakor toliko, kolikor zdrava pamet terjaja.

Kakor pa je bila velika potreba, da so se jele postave v naš jezik prestavljati, ravno tako velika in še stokrat večja potreba je, da bi se jele Slovincem, saj prostim Slovincem, ki večidel nič nemško ne znajo, vse pisma, ki jih iz kancelije dobe, po slovensko pisati. Veliko postav se zdaj v slovenski jezik prestavlja, ki prostega kmeta nič ne zadevajo, pisma pa, postavim ženitvanjske, čezdajanje, dolžne, po tem razsodbe, kvitunge, povabila v kancelijo itd., ki ga tesno zadevajo, se mu še zmirom le po nemško pisarijo. Oj čudnovite stvari, da se jim kokot na strehi smeji! Naj si že dopisujejo vrade v imenu božjem med sabo kakor jim drago, Slovenci jim tega ne branimo. Toda saj to ima po načelu enakopravnosti vsaki avstrijski narod, tedaj tudi slovenski pravico terjati, da se mu tiste pisma v njegovem jeziku pišejo, ki jih on mora podpisati, in ktere on v roke dobi. Kdor le ni gerd enostranež, brezvesten samopridnež ali pa nesramen lizun visoko sedečih, bo rad spoznal, da je velika pomanjkljivost tudi naše sadanje vlade, da se prostemu ljudstvu še zmirom pisma v roke dajo, ki jih zavoljo jezika razumeti ne more. Če je pa belodana resnica, da je to velika napaka, se mora človek res čuditi, da je naša vlada ni že odpravila. Kaj jo neki zadržuje?

Pervi uzrok leži v nižjih vradnikih. Že lani je namreč prišlo vprašanje od višje gosposke, ali bi kazalo slovenski jezik v kancelije vpeljati ali ne. Pa kaj so vprašani kantonski sodniki odgovorili? Zunaj enega so vsi to reč na prihodnji rod odložili. Takole zve višja vlada po berihitih potrebe narodov. Če je pa res, da so vprašani kantonski sodniki zunaj enega vsi vpeljavo slovensine v kancelije na prihodnji rod odložili, je pa vendar na zadnje nekoliko le res, da so „hierlands die untergeordneten Organe“ krivi, da se ljudstvu vstavne pravice kratijo.

Drugi uzrok so štiri prazne presoje. Perva je, da je slovenski jezik za kancelijske pisarije še premalo izobražen. To zamore le kaki brezumec terdit. Če je naš jezik tako izobražen, da se zamorejo vse postave ministerstva in kronovinskega poglavarstva vanj prestaviti, menda vendar nobeden slamar ne bo gulil, da bi bil za take pisma preubog, ki jih prosti Slovenec v roke dobi. — Druga presoja je, da Slovinci tudi po slovensko brati ne zna.

Ta je tudi bosa. Res je seer, da so tisti, ki zdaj prostega Slovincu naj bolj z nevednostjo in sirovostjo pitajo, še šembrano malo storili, da bi se bil zamogel kaj bolj omikati ino olikati. Dasiravno pa se je le slabo za omiko prostega ljudstva skerbelo, je pa vendar neovergljiva resnica, da se saj na Krajskem v vsaki vasi nekoliko ljudi znajde, ki znajo dobro slovensko brati. Na Štajarskem, kjer so njih milost, slavni lavantinski škof že več let na čelu šolstva stali, znajo ljudje berž ko ne še bolj slovensko brati kakor na Krajskem. Če se pa ravno še dosti ljudi znajde, ki tudi slovensko brati ne znajo, le začnite jim po kancelijah v njim razumljivem jeziku pisati, in vidili boste, da se bo saj mladina kmalo kmalo brati naučila. — Tretja presoja je ta, da kmet ne želi, da bi se mu v njegovem jeziku pisalo. Kdor to misli, želje našega kmeta slabo pozna. Res je, da njega lopata in plug bolj skerbeta kakor slovensina, pa vendar toliko tudi on ve, da je razumljivo pismo boljše od nerazumljivega. Saj jaz sim že dostokrat slišal ktereга prasiat: „Sam Bog ve, kdaj bojo nam že začeli po kancelijah po domače pisati, da bomo kaj zastopili? Že dve leti nam obetajo, pa saj tako nič ne store“ itd. Se ve da, ko bi kaki vradnik naše oberrihtarje, ki so že kimati navajeni in večidel tudi saj nekaj po nemško onjavijo, k sebi v kancelijo poklical ter jih oestro poprašal: Povejti mi, kako naj se vam prihodnjič piše, bi morebiti njemu zaljubo marsikteri rekel, naj le ostane pri starem. Toda vlada naj praša prostega kmeta, ki nemško ne zna, in tacih je med sto saj 99, in zvedla bo, da ne le ultraslovinci, ampak da tudi prosti ljudje želijo, da bi se jim v kancelijah v njihovem jeziku pisalo. Stavim, kar kdo hoče, da med sto vprašanimi večidel še enega ne bode, kateri bi staro nemšino poterdil. — Četerta presoja je ta, da vradniki premalo slovensko znajo. Res je seer, da starjih vradnikov prav prav malo zna slovensko pisati. Tudi je res, da tega niso vsi krivi. Kar se Mihec ne uči, tudi Miha ne zna. To je res naj hujša rana za nas. To je zadržek vsih zadržkov. Toda gotovo je, da bi se tudi to dalo premagati, ko bi le vlada hotla. Gotovo je, da bi se na Slovenskem toliko vradnikov najdljo, ki bi znali dobro slovensko pisati, kolikor bi jih bilo potreba, da bi se saj naj silnišim potrebam zadostilo. Naj vlada le vstanovi pri vsakem kantonskem poglavarstvu in pri vsakem sodništvu nekoliko služb, ki jih zamorejo samo taki dobiti, ki znajo dobro slovensko pisati, in prepričali se bomo, da bomo v kratkem za vsako službo svojega prosivca imeli. —

Kdor premisli, da je nečloveško človeka v zadrege pripraviti, da mora nerazumljive reči podpisati, da je nespametna potrat časa, da mora ubogi kmet dostokrat uro daleč iti preden koga najde, da mu pismo prebere, ki ga je iz kancelije dobil; kdor prevdara, da se zavoljo ptujega jezika, kakor nas lastna skušnjava uči, v pisma veliko veliko zmot vtepe, ktere naravnost v sovražstvo, kletev in pravde pe-

ljajo; kdor poslednjič premisli, da nam državna in deželna vstava jednakopravnost zagotovi, da imamo tedaj popolnoma pravico ne le prositi marveč tudi terjati, da se nam po slovensko piše; kdor vse to prevdari, bo gotovo serčno želel, da bi se c. k. namestništva slovenskih kronovin na vso moč prizadevala, da bi se pred ko je mogoče v slovenskih krajih po kancelijah saj to začelo po slovensko pisati, kar prosti kmet v roke dobi. Mi Krajnci smemo od svojega občeljubljenega deželnega poglavarja svesto pričakovati, da bode po svoji visoki previdnosti skerbela, da se bode resnični potrebi krajanskega ljudstva v kratkem zadostilo. Zadostenje resničnih potreb in spojnjenje pravičnih želja bo nam boljši porok, da je naš deželni poglavar ustavoljubn kakor pa Vivat in Živio. Lovre Pintar.

Austrijsko cesarstvo.

Iz slovenskega primorja. Iz sledečega, kar se je v čisto slovenskem ajdovškem kantonu blizu Gorice zgodilo, se jasno svetijo narodne okoljine tega kraja lepe pa revne Slovenije; naj bodo tedaj leti prigradbi nekatere verstice v tem rado branem listu dovoljene.

Podpisani je bil z drugimi posestniki tega kraja vred pri c. k. kantonskem ajdovškem sodništvu tožen, ter dobi tožbo sestavljeno v laškem jeziku, kterega pa on ne zna. Mi živimo že v tretjem leti narodne enakopravnosti, zatorej se je hotel te pravice poslužiti, in je vložil svoj odgovor v slovenskem jeziku. Ali to pismo ni bilo sprejeto, in scer zavolj tega, ker v slovenski Ajdovšini, kjer ne prebivajo ne Nemci ne Lahji, le nemški in laški jezik, kakor gospod sodnik misli, pravico in milost najde.

Zoper leto räsodbo se je iskala predpomoč pri c. k. apelaciji v Slovanom milem Celjovcu, ktera je pa s svojim sklepom od 31. decembra p. l., št. 16187, räsodek perve stopnje iz tega uzroka poterdila, ker slovenski jezik v Ajdovšini ni uradni jezik, ali če hočemo prav po domače govoriti: zato ker slovenski jezik dozdej ni v uradih bil, naj ne bo tudi zanaprej *).

Zastonj smo se opirali na §. 5 deržavne vstave, zastonj na uradne ukaze nar višjih gosposk, ki so nižjem uradnikom terdno zapovedale, da naj po obstoječih postavah, vedno gledaje na pravice, kijih je nam vstava zagotovila, ravnajo — saj tak malovažne postavne niso dozdej preslavne gosposke, kakor se zdi, nič kaj vezale.

Se nadjamo, da bo nar višji sodništvo, ministerstvo notranjih oprav in pravosodja, h kateremu smo se s svojo prosnjo obrnuli, to reč v bolj räsodilo. —

Žalostno bi bilo zares, ako bi vprašbo, ki tako globoko v narodni in družbini živlejšega sega, ki vse veroznanske in deržavljanske občute neprimerno preseže, vprašbo, zavolj ktere, da bi se srečno razvezala, je tšuč naših bratov kri prelilo, apelacija cesarjevi besedi in deržavni vstavi vkljub vnovič v našo škodo räsoditi mogla.

Vedno slišimo ljudi, ki se niso še hipca trudili, da bi se slovenskega jezika in slovstva naučili, krivo, nepravilno če ne hudobno soditi: Vaš jezik nj še izomikan in nima slovstva. Kdo zamore jezik, v kterem 6 časopisov po enacih gramatikal-

* To je spet očitni dokaz, da nam nekteri nižji vradniki narodne pravice kratijo. Prosimo, da nam take reči, kjerkoli se prigode, rodoljubi naznaniti blagovolijo.

nih pravilih čez vsakteri predmet piše, tako malo izobraženega imenovati, da bi se ne mogel v uradih rabiti, kjer se le reči iz vsakdanjega življenja pregovarjajo?

Mi Slovenci smo narod, ki je v tšučletni šoli poterpežljivosti marsiktero teško skušnjo dobro prestal; naše izredovanje je izšlo prav po sreči; so nas učili zaničavati kar je domačega, in častiti kar je ptujega; clo naši narodni pesniki nam na tem svetu sreče ne obetujejo: „Srečin je le ta, kdor ves up sreče unstran groba v persih hrani;“ mi nosimo poterpežljivo jarm nemške prevzetnosti; vonder toliko se ne moremo ponižati, da bi se ednakšni slovenskega jezika, ki ponosni svojega imenujemo, tudi takrat odpovedali, kadar svoje privatne pravice zoper krivične napade braniti hočemo in moremo.

Bog ve, kadaj bodo takšne dražbe jenjale; zakaj akoravno so dozdej še vselej tisti premagani bili, ki so se v imenu pravice, pravednosti in ljubezni do človeka za edino narodno lastnino, namreč za njegov jezik bojevali, se vonder vsaki dan za jezik vnemajo novi boji, kteri, kakor naši časopisi spričujejo, bolj ko izobraženje jezika napreduje, bolj räsediti biti hočejo.

Prav radovedni pričakujemo, kaj bo ministerstvo določilo. Zoper njega scer se ne moremo pritožiti, zakaj postavne in celo njegovo ravnaje dokaže, da hoče narodnosti braniti; ali ne vidi, kako tu zdolaj z nami ravnajo, kjer enakopravnost na terdovratnosti vsacega šulmajstra ali pisarja overke najde.

Podpisani pa ne bo opustil slovenskemu narodu po tem časopisu naznaniti, kaj se je z njegovo pritožbo zgodilo. Vprašanje, kadaj da bo slovenski jezik v urade vpeljan, je glede na deržavljanske in privatne okoljine prevažno, in posebno za pravdoznance propolno nasledkov, da bi se smelo zamolčati kar koli nam ta čas tudi le po prečutku določiti da. — V Rihembergu dne 8. marca 1850.

France Licen, posestnik.

Iz Koroškega. Že spet je nas slavni rodoljub Matija Majar s prevažno knjižico „Slovnica za Slovence“ prav razveselil. Kdor tega Slovence pozna, kdor se je z njim že kdaj pogovarjal, mora predgovorove Slovnice čitajoč glasno zavpiti: „No — toti je Slovec, kar ga je!? Tako slovnice smo že dolgo pogrešili.“ — Bog daj, da bi se je učitelji na kmetih, za katire je posebno pisana z veseljem in marljivo poprijeli, saj je skoz in skoz lahko razumljiva.

Naukoslovje ni drugoga, kakor zapopadek zlatih drobtine in neobhodno potrebnih slovničnih izrazov za učitelje, brez katirih v učilnicah napredovati ni mogoče. Spisatelj ni hotel le Korošcem, Krajncem, alj pa Horvatom itd., ampak vsem Jugoslavenom-Ilirom vstreči, in to je v tej dobi za nas neobhodno potrebno, ter vsaki le svojo mavho hvalijoči, se zjediniti nikoli ne moremo — saj vemo, da je geslo „unitis viribus“ tudi za nas Slavene kaj važno —? Res je, da v tej knjižici spisatelj dlako ni na čvetero čepil, ravno tako res je pa tudi, da je v njej toliko povedal, da bi več povedati ne bil mogel. —

Učitelji! le eno leto upotrebuje po spisateljovem naukoslovju pri učenju slovenske slova, in — zmaga je naša! Kmalo bo slovenska mladost lépe slovensčine bolj vësela, kakor ostudne nemškutarije. Sëjte na slovensko polje namest nemškutariske lju-like, dobro in čversto slovensko sême, in gotovo bo nam iz njega dober sad izrastel. Neizrekljivo gibljiv in zapopaden je razum mladosti! Kar se za

rujaveni nemškutar v desetih letih naučiti ne upa, to se slovenska mladost v desetih tednih prav lahko in dobro nauči — česar sim se sam prepričal; pa kar sim že jedankrat omčnul, še enbart povem, da namreč k temu novi pravopis veliko pripomaga, zato v mojej učivnici nemam družih, kakor Teržaških knjig. — Podal sim pred nekom časom jednemu mojih učencov, katiri je popred 4 leta neprenehoma po nemščini gradil, koroškega deželnega poglavarstva nemško-slovenski razglas zastran dolžnost, in sim mu ukazal narpred nemški in po tem slovenski tekst čitati — pa resnico povem, da po nemško zunaj posamesnih besed nič ni razumel, po slovensko pa toliko, da sim se začudil. Kdor, če je le Slovec! tako slovenščine kakor jo našo deželno poglavarstvo v svojih razglasih zdaj rabi, ne razumè, temu ni več za pomagati! tak naj gre rakom žvižgat alj pa polže streljat!? — Ali tega pa tudi ne tajim, da omenjene razglase tisti, ki so v svojih prosbah die Kenntniss der slovenischen Sprache koj angeführt imeli, ne razumejo. Prav s čudnim glasom sem pred jednim tédnom, nekega uradnika, ki je mit der angeführten slov. Sprachkenntniss na Slovenskem službo asesorja zadosegel, reči slišal: „die Anstellung wäre schon recht, wenn ich nur auch windisch könnte!“ —

En drugi, ki je v prosbi povedal, da slovensko ne zna, je v Pliberk namenjan — toti je meni sam povedal, da je bil v Celovec prosit, da bi ga na Slovensko ne postavili, ker tamo svojih dolžnost izpolniti ne more; pa ni drugega odgovora slišal, kakor da mora na dekret čakati, in potem se more še le pritožiti. Kaj le še kaj bo?! —

Dvor 14. Marca 1850.

Iz Gradca. Ministerski razpis od 11. januarja 1850, št. 9588, razreši prošnjo mu zastran slovenskega jezika predloženo. (Glej Slovenije list 100 1849).

„Ker večstrano razcepljenje učencev v predmetih, katerih se morajo učiti, proti vsako učilnico (napravo) v švibnost in zmoto spraviti; ker bi se tudi mnoge nevolje navdale, ako bi se pri vsakem učencu rabsoditi moralo, kateri da je njegov materni jezik; ker iz ene strani ravno tak malo gre pri taki šoli jezikoslovne namene naprejšati in učence primorati se večih ko enega jezika učiti; z druge strani, ker je Graški realni (mestjanski) šoli, kakoršna je zdaj, nemški jezik podučèn, se smejo tačas drugi jeziki le za prostovolne predmete vzeti; alj zraven imajo vendar vodja in učeniki s svojim svetovanjem poskerbeti, da se rojeni Slovenci podučènju v slovenskem jeziku ne odtegujejo, kakor je tudi vsikdar močno želeti, če tudi drugi učenci poduk v drugem deželnem jeziku obiskujejo.“

Skušnja mora počasi kazati, jeli ta naredba pravi potrebnosti štajarskih Slovincov zadosti alj jeli se bodo še druge naredbe potrebne skazale*).

Kakor vsakod še tudi pri nas novi uradniki nočejo prav začeti slovensko pisati. Alj kmetje že zveksine ti srečen začetek komaj včakajo, rekoč: Ti novi gospodje so vse bolj uljudni in prijazni ko poprejša gosposka in zato jih nočemo hitro razžaliti, inace že bi jih davno za vse slovensko pritis-

* Kar prvi ministerski in cesarski besedi, kar ravnopravnosti ne zadosti, kar protivnike nam za varhe postavi, nemore zadostno biti, temoč poterdi, kar Palački reče: da so vse gladke in sladke besede ministerstva zastonj, dokler ne da in naravnost ojstro ne zapove vpeljati, kar komu po pravici gre.

nuli, ker so dolžni nam vse po slovenskem pisati. — Resnično vam povem, nemški kmet bi se ne dal tak dolgo z gladkimi besedami kermiti! —

Alj že se začnejo tisti glasiti, ki so dosih dob edini varuhi slovenščine bili in ji morajo tudi ravno zdaj naj zvestejši podporniki biti. En župnik je oblasti, ki mu je nemško oznanilo poslala, odpisal, da takših več ne sprema, ker ni dolžen jih sam prestavljati. — Kaki je to človek? zakriče ti začudjeni gospodje, pa kaki uradniki, so to ki cesarske besede ne spolnujejo?

Iz Gradca. Po izgledu drugih večih mest na Nemškem se tudi tu osnovava cerkveno društvo pod imenom: Katolško Pavlovo društvo, z namenom, da bi v okom prišlo in zaveralo strašno nevero in bezbrojne nespodobne laži, ktere se v tih deželah bez konca in kraja, pismeno in ustno soper vse trosijo, kar je sveto in red božji. Bi uspešno napredovalo! Hvala Bogu! da ta lažljiva, grešna, krivična modrost med Slovence ne more, ker ne ve po našem pisati in govoriti.

Ljubljana. Te dni smo dobili „Janežičev nemško-slovenski slovar“, ki je ravno na svitlo prišel. Moramo reči, da je izverstno delo, ki vse druge, kolikor jih je do zdaj natisnjenih bilo, veliko preseže, velja 1 gld. 40. kr. Zunajna podoba ga tudi priporoča. Vse domorodce in tiste ki se slovenskega jezika učiti mislijo nanj živo opomnemo. Slovensko-nemški del bo tudi kmalo na svitlo prišel.

Horvaška. V Zagorju se je nekoliko kmetov spuntalo; zavolj tega so bile tje dve kompaniji otočanskega polka poslane.

* Jelacičeva zaklada za ranjene vojake je do konca februarja 32.504 gld. in 43³/₄ kr. znesla.

* Sliši se, da bo vojaška meja posebni deželni zbor imela.

Česka. „Prazske Noviny“ pravijo, da se je na Českem mnogo oseb potne liste preskerbelo se v Ameriko podati.

* Na Českem se vedno bolj kolera prikazuje.

Austrijska. Vseučelšni profesorji se večkrat zberajo in posvetvajo, kako bi se deržavna spraševanja vstrojila; pravijo, da silno tirjajo, ker se bo mogel vsak, ko je že šole dokončal še tri leta djansko učiti, namreč eno leto pri kantonskem sodništvu, eno leto pri deželnem sodništvu in eno leto pri deržavnem zastopništvu. Vonder te reči še niso gotove.

* Minister uka misli novo realno šolo na Dunaju napraviti, ker sedajna vsim potrebam več ne zadosti. —

* Ministerstvo pravice misli bukvarnico za dunajske jetnike napraviti.

Ogerska. Koliko da je mesto Pest v vojski terpelo se iz tega vidi, ker je pred vojsko 110.000 prebivavcov imelo, zdaj pa jih le 76.000 ima, tedaj 35.000 manj kakor popred.

Tu je dežele.

Laska. Naj novejše novice pravijo, da se je v Pistoji nemir vnel, da je bilo več ranjenih, skrito orožje so zapazili.

* Neapolitansko. Neapolitanska armada se ima za 20.000 mož narasti, tako da bo štela 120.000 mož, 40 do 60 tisuč čez navadno število. Pravijo, da je Austrija ti sovet dala, ker misli Francoze, ako sami z lepo Rima ne zapuste, s pomočjo neapolitanske armade, iz Italije spoditi.

* Sardinia. V Kaneti je bil pastirski list, kterega je škof na svoje verne poslal, sožgan.

Lepoznansko polje.

Pad Carigrada.

(Konec.)

Ko drugo jutro sultan v mestu jezdi, mu pride Notaras nasprot, se pred njega verže, mu pokaže svoje zaklade in reče: Vse to sim sultanu prihranul. — Kdo, praša Mohamed, mi je te zaklade in to mesto v oblast dal? — Bog, zaverne Notaras. — Tedaj, odgovori Mohamed, sim Boga in ne tebe hvaliti dolžan. In vonder se poda sultan k bolni ženi Notarasa, jo opomina za svoje zdravje skrbeti in nje sinove bogato obdaruje. Potem prejezdi celo mesto. Pusto in prazno je bilo, popolnoma obropano, le tu in tam se še po dva ali trije za kako malo stvarco pulijo. Ko sultan celo mesto prejezdi, se poda v cesarsko poslopje, in ko se po pustih prehodih sprehaja, premišljuje zalosten pad visokega carstva. Blizo tega poslopja je napravil veliko gostijo in se zraven vpijanil. Na pol vinjen ukaže poveljniku skopljenecov mu mlajšega, 14 let starega sina Notarasa pripeljati, ker mu je zavolj njegove lepote dopadel. Njegov oče se zoperstavi trinožnemu ravnanju in zaverne, da ne bode nikdar svojega sina prostovoljno nesramnemu poželenju izdal, naj sultan raj rabeljna pošle. Skopljenec se s temi besedami poverne in Sultan pošle rabeljna po Notarasa in njegovo celo rodovino. Notaras gre s svojimi sinovi in ženo z rabeljnom.

Rabelj jih na pragu pusti, pelje mlajšega sina v poželenje sultana in drugim odpusanje nazaj prinese. Notaras se temu tako zavzame, da svoje sinove opomina za kristjanstvo umreti in s temi besedami konča: „Pravičen si ti, o Gospod!“ Sultan zapove sinove pred očetovim obličjem ob glavo djati; on prosi rabeljna, mu malo trenutkov za molitev dovoliti v bližni kapeli, potem pa mu je bila glava odsekana. Trupla so bila naga in nepokopana proč veržena. Glave pa je ukazal trinog, ki ni bil le vina temuč tudi kervi žejn, pod svoje vinske kupe postaviti. Mohamedovo prirojeno kervoželjnost je še en tuje podkuril, čigar hčer je Mohamed neizrečeno ljubil, in nje očetu vstreči, je Mohamed drugi dan zapovedal, vse Gerke, katerim je ravno popred življenje zagotovil, umoriti. Med temi nesrečnimi je bil tudi španski poslanec in benečanski Bailo s svojim sinom. Ravno to bi se bilo tudi s Kontarenom in šestimi benečanskimi zlahtniki zgodilo, ako bi se ne bili s sedem tisuč cekinov odkupili. Kardinal Izidor je bil v Galato za roba prodan in tu je priložnost najdel, na eni barki pobegnuti. Tudi zgodovinopisec Phrance je bil prodan, potem pa je v Peloponez s svojo ženo pobegnul. Najlepše mladence in deklice je sultan v Harem vzel, vse druge pa v Adrianopol in v Azio vleči ukazal. To je bila osoda Gerkov, ki si niso upali za brambo mesta umreti. Giustiniani, ki je prvi od cesarja in zidov pobegnul, je kmalo potem, naj bode zavolj tug ali ran umerl.

Mohamed se ni dolgo mudil, naglo je svoje delo dokončal; že tretji dan je svoje brodovje in armado nazaj poslal. Dukas to takole popiše: „Treti dan po naskoku mesta (31. maja 1453) je zapovedal Mohamed s težko obloženim brodovjem se v svoje dežele in mesta nazaj podati, in s kom je bilo obloženo? Z drago obleko, zlato posodo, srebrom, rudo, brezštevili knjigami, z vjetimi, duhovnimi, nunami in menihi, vse je bilo natlačeno z ropom,

tudi šotori v lešišu, z zlatim pasom so pse skupej vezali, konje so z zlatom vdeljano kožuho vno pogrinjali. Iz svetih posod so sadje jedli, iz zlatih kup so vino pili. Neskončno bukev so na vozove naložili in jih na levo in desno vozili; za en denar se je dobilo deset zvezkov Aristotela itd. Iz evangelskih knjig so zlato in srebro potergali, so ga prodajali in knjige na stran metali. Vse podobne so zažgali in zraven meso kuhali. V treh dnevih je bilo tedaj mesto obropano, poderto, in ljudstvo pomorjeno ali v sužnost odpeljano. S padom tisučletnega gerškega cesarstvo so Turki v Evropi za stoletja svojo moč utrdili, pred katero so se v poznejših letih večkrat kristjani tresli.

Nenavadne besede v prevdarek.

Štrémelj (ljna), suha prilomljena veja, ki se pa še debla derži.

Štěrž, scer češark, Fichten-, Tannen-, Föhren- und Lärchenzapfen.

Tuljáva, tisto, v kar se postavim gnojne vile nasadé, (uhó? das Oehr?)

Tráp (trápí) tudi traf, pri vozu, ali kolih spredej in zadej (lahko da se drugod pravi prema?) Tréselsčén (čna, čno) posebno od jabelk.

Támor.

Tercjákovec (prešec, ki se za naprej do tretjega barta pusti — tertius).

Trínkatí. Če so prešiči rijasti, to je, de preveč rijejo, se jim na koncu v rivec porine in pri-terdi, de se po tim takim zavolj holecine dalje riti odvadijo. To se pravi, prešiča trinkati.

Die südslawische Zeitung

Redakteur und Herausgeber Josef Praus

erscheint in deutscher Sprache in Agram (mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage) täglich und bespricht als Organ der national-liberalen Richtung bei den südslawischen Völkern vorzugsweise die speziellen und Gesamt-Interessen — die Angelegenheiten derselben sowohl in ihren inneren Verhältnissen, als auch in ihren Beziehungen zur Gesamtmonarchie und zum Auslande. — Auch alle anderen wichtigeren politischen Tagesfragen werden darin vom slawischen Standpunkte in leitenden Artikeln erörtert. — Die südslawische Zeitung unterhält Korrespondenz-Verbindungen mit den wichtigsten Punkten in den südslawischen Ländern, und bringt Berichte vom allgemeinen Interesse aus den bedeutenderen Orten Kroatiens und Slavoniens, aus der Wojwodschaf, der Militärgränze, von der bosnischen Gränze, ferner von den slovenischen Centralpunkten Gratz, Cilli, Laibach, Klagenfurt, dann auch aus Ungarn, Wien etc. In neuester Zeit hat die Redaktion direkte Verbindung mit Konstantinopel, Paris und London angeknüpft.

Die sonstigen in- und auswärtigen Nachrichten und Ereignisse werden ebenfalls schnell und in stetem Ueberblicke des Ganzen mitgetheilt. — Auch für ein Feuilleton mit belletristischer und national-historischer Lektüre wurden tüchtige Kräfte gewonnen.

Pränumerationsbedingungen: Vierteljährig vom ersten April bis Ende Juni 1850 2 fl. 35 kr.

Die Pränumerationsbeträge wollen direkte an die „Expedition der Südslawischen Zeitung in Agram“, und zwar mit der Bemerkung, dass der Brief „Zeitungs-geld“ enthalte — unfrankirt eingesendet werden.

Auch besorgen alle Postämter die Bestellungen.